

Maa jeg henstille til den højtærede Minister, at Bevillingen til Husmænds Rejser paa 90,000 Kr. bliver forhøjet. Det er min Overbevisning, at de Penge, der anvendes hertil, anvendes paa en udmærket god Maade, og at der neppe er noget bedre Formaal at anvende Penge til. Jeg vil gerne have denne Bevilling endog ret betydeligt forøget, fordi jeg tror, at den er i det mindre Landbrugs Interesse.

Der er rettet en Henvendelse til mig, om det ikke var muligt, at ogsaa Landarbejdere kunde komme med paa Rejser. Jeg indrømmer, at det sikkert har sine Vanskeligheder, men paa den anden Side forekommer det mig, at disse Samfundets Stedbørn dog maaske med Rette kunde gøre Krav paa at komme med ud for at se, hvorledes det mindre Landbrug drives. Det er, som sagt, muligt, at man vil finde Spørgsmaalets Løsning vanskeligt, men naar man paa Finansloven har en Bevilling paa 4,000 Kr. til unge Landmænds Rejser til Udlandet, og det neppe er de trængende Landmænds Sønner, der faa Del i denne Bevilling — i Almindelighed er det vist neppe saa; skulde jeg tage fejl, haaber jeg, at den højtærede Landbrugsminister vil retlede mig paa dette Punkt —, forekommer det mig, at man ogsaa maa kunne finde Midler og Veje til, at Landarbejdere kunne faa Del i den før nævnte Bevilling.

Et Spørgsmaal har været drøftet i disse Dage, og jeg takker det ærede Medlem for Ringsted (Zahle) og det ærede Medlem for Faaborg (H. P. Pedersen), som rejste dette Spørgsmaal, jeg her sigter til, nemlig Fæstespørgsmaalet. Jeg takker dem for den Maade, hvorpaa de have talt Fæsternes Sag. Maa jeg imidlertid her ved dette Spørgsmaal, som jeg tidligere har gjort, rette en Henvendelse til den høje Regering, om den ikke finder, det snart var paa Tide at søge at opfylde Grundlovens § 93: „Intet Len, Stamhus eller Fideikommisgods kan for Fremtiden oprettes; det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Ejendom.“ Jeg opfordrer endnu en Gang den høje Regering til at tage dette Spørgsmaal op til alvorlig Overvejelse, idet jeg tror at turde fastholde, at alt, hvad der kan gøres for at skaffe lettere og billigere Adgang til dansk Jord, maa man ikke undlade at gøre. Der har jo været rejst stærke Klager fra forskellige Sider og ikke mindst af det ærede Medlem for Bælum ([J. Jensen, Aalborg Amts 3die Valgkreds]) over, at Landsbyerne affolkes, ødelægges og jævnes med Jorden, for at

Adelsmænd, boende i Udlandet, kunne faa udvidet deres Jagtterritorium. Befolkningen ser ogsaa, hvorledes ny Herregaarde rejse sig i Henhold til Loven af 1861, og hvorledes hele Bondebyer, i alt Fald hele Bøndergaarde, jævnes og sløjfes med Jorden. Det viser sig ogsaa, at de unge, og det ikke de daarligste af dem, søge bort fra det danske Landbrug til fremmede Lande for der at finde den Lykke, de stræbe efter, eller ogsaa drage de i stort Antal ind til Byerne. Dog, trods alle disse Forhold, se vi, at Staten saa godt som intet gør ud over dette, at man opretholder de Herregaarde, Staten har, eller allerhøjest skærer den daarlige Jord bort og beholder den gode til Herregaarde. Vi se ogsaa, hvorledes Staten bærer sig ad, naar en Fideikommis- eller Lensbesidder gaar i Stykker, bliver insolvent, hvor resolut Staten saa griber til og udnævner en Administration, saaledes at hans Forhold kunne komme paa Fode igen, og Ejendommen bliver overleveret ham og hans Efterkommere til fri Raadighed paa ny.

Ser Befolkningen paa alle de her nævnte Forhold, er det naturligt, at den undrer sig derover og finder det paa Tide, nu da vi have en Landboregering, som det hedder, at Roret, med Hensyn til dette Spørgsmaal, en Gang bliver lagt om til den anden Side. Jeg tror derfor, at hele denne Sag trænger til at blive tagen op til grundig Overvejelse og Drøftelse, saaledes at vi, ved Hjælp af forskellige Forholdsregler fra Lovgivningsmagtens Side, kunne naa til at skaffe bedre og billigere Jord til unge, danske Landmænd.

Den højtærede Landbrugsminister lod til at have ondt ved at forstaa Forskellen paa privat og offentligt Fæste. Den højtærede Minister talte ogsaa flere Gange om fri Ejendom. Men dette Begreb kende de ikke meget til ude paa Landet. De Folk, hvis Ejendomme er prioriterede op over Skorstenen, kende ikke meget til Begrebet fri Ejendom. De, hvis Ejendomme ere prioriterede halvvejs, have ganske vist noget Begreb derom. Men Begrebet „fri Ejendom“ er dog fremmed for de allerfleste ude paa Landet. Det er ikke min Hensigt her hverken at tage til Orde for den ene eller den anden Besiddelsesform. Lad Befolkningen selv vælge, hvilken Besiddelsesform den har Lyst til, og lad os saa skabe Betingelserne, saa at der kan blive noget at vælge imellem. Naar den højtærede Minister har ondt ved at forstaa Forskellen paa privat og offentligt Fæste og gerne vil give det Udseende af, at